

*Безугла Ю.Є.,
к.е.н., доцент кафедри економіки
та організації діяльності суб'єктів господарювання,
Українська інженерно-педагогічна академія*

*Сластяникова А.І.,
к.е.н., старший викладач кафедри економіки
та організації діяльності суб'єктів господарювання,
Українська інженерно-педагогічна академія*

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ КЕРОВАНО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті вдосконалено методичний інструментарій управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства. Визначено властивості системи управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства.

Ключові слова: методичний інструментарій, управління ресурсним потенціалом, керовано-організаційний розвиток підприємств, система управління, властивості розвитку.

Постановка проблеми. В умовах постійних економічних змін будь-якому підприємству слід звертати значну увагу на розширення та поглиблення досліджень у галузі управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства. Основною причиною цього є саме обмеженість ресурсів та інвестицій у їх формування, що потребує постійного пошуку заходів, спрямованих на їх повніше використання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато науковців торкаються питань щодо вдосконалення методичного інструментарію управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства, серед них: О. Амосов [1], О. Ареф'єва [2], О. Бабина [3], О. Берсуцький [4], В. Шебанін [5], В. Каталько [6], Н. Касьянова [7] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У багатьох наукових роботах розкрито питання щодо управління ресурсним потенціалом підприємств. Але на сьогодні недостатньо повно висвітлене питання щодо формування методичного інструментарію управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства.

Мета статті полягає в удосконаленні методичного інструментарію управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основи формування та ефективного управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства дають змогу визначити умови для економічного моделювання ефективності господарювання підприємства в цілому. Дослідження визначених науковцями напрямів управлінських зусиль з урахуванням факторів, що визначають рівень ресурсного потенціалу керовано-організаційного розвитку підприємства, дає змогу структурувати управлінський процес і підвищити його якість.

Зовнішні фактори впливу на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства представлено на рис. 1.

Розглянувши рис. 1, можна сказати, що одну з найважливіших груп зовнішніх факторів впливу на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства представляють економічні, оскільки загальний стан вітчизняної економіки останніми роками значною мірою спровокував розвиток кризи неплатежів підприємств. Лібералізація цін стала головним чинником інфляції, що є однією з важливих причин втрати багатьма підприємствами своєї поточної та перспективної платоспроможності, що прямо пропорційно вплинуло на зниження рівня ресурсного потенціалу.

Серед економічних факторів, що впливають на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства, слід відзначити банківську кредитну політику.

За високих відсоткових ставок підприємства втрачають можливість отримати необхідні кошти, що скоує ініціативу підприємств та паралізує їх діяльність. Істотний вплив на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства має також грошова політика в країні, яка впливає на кругообіг товарів (послуг) і грошові потоки.

Одним із важливих факторів, що впливає на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства, є бюджетна політика. У розвинутих країнах держава здійснює підтримку підприємств, коли ринок не справляється з ефективним розподілом ресурсів. Тобто держава здійснює міжгалузевий перерозподіл ресурсів для фінансування запланованих обсягів виробництва та державного регулювання цін на деякі види товарів народного споживання [4–7].

Податкова політика має значний вплив на економічний стан, тим самим – і на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємств. Під час вибору та аналізу оптимальної норми оподаткування широко розповсюдженою стала теорія американського економіста А. Лаффера.

Крива Лаффера базується на взаємозалежності рівня податкових ставок і величини доходів, отриманих державою від підприємств. Надмірно високі податки ведуть до згортання легального бізнесу.

Вплив ринкового фактору на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства позначається за будь-якого початкового порушення рівноваги ринку, що викликає ланцюгову реакцію. Як прояв впливу є ступінь організації ринку, конкуренція з виробниками товарів-аналогів, міжгалузеве та внутрішнє неузгодженість цін.

Міжнародна конкуренція також впливає на рівень ефективності управління ресурсним потенціалом керовано-

організаційного розвитку підприємства, зокрема конкуренція іноземних товарів обмежує і скорочує збут вітчизняних товарів.

А експорт вітчизняної сировини позбавляє можливості задовольнити потреби в ньому на внутрішньому сировинному ринку та піднімає ціни. Рівень розвитку науки і техніки визначає всі складники процесу виробництва товарів та його конкурентоспроможність. Це впливає на ресурсний потен-

ціал керовано-організаційного розвитку через скорочення обсягу продаж і прибутковості продукції підприємства внаслідок появи на ринку товарів інших підприємств, у виробництві яких використовуються більш прогресивні технологія і техніка, що забезпечує підвищення якості продукції за зменшення виробничих витрат.

У цілому можна дійти висновку, що зовнішнє економічне, науково-технічне й соціально-демографічне середовище справ-

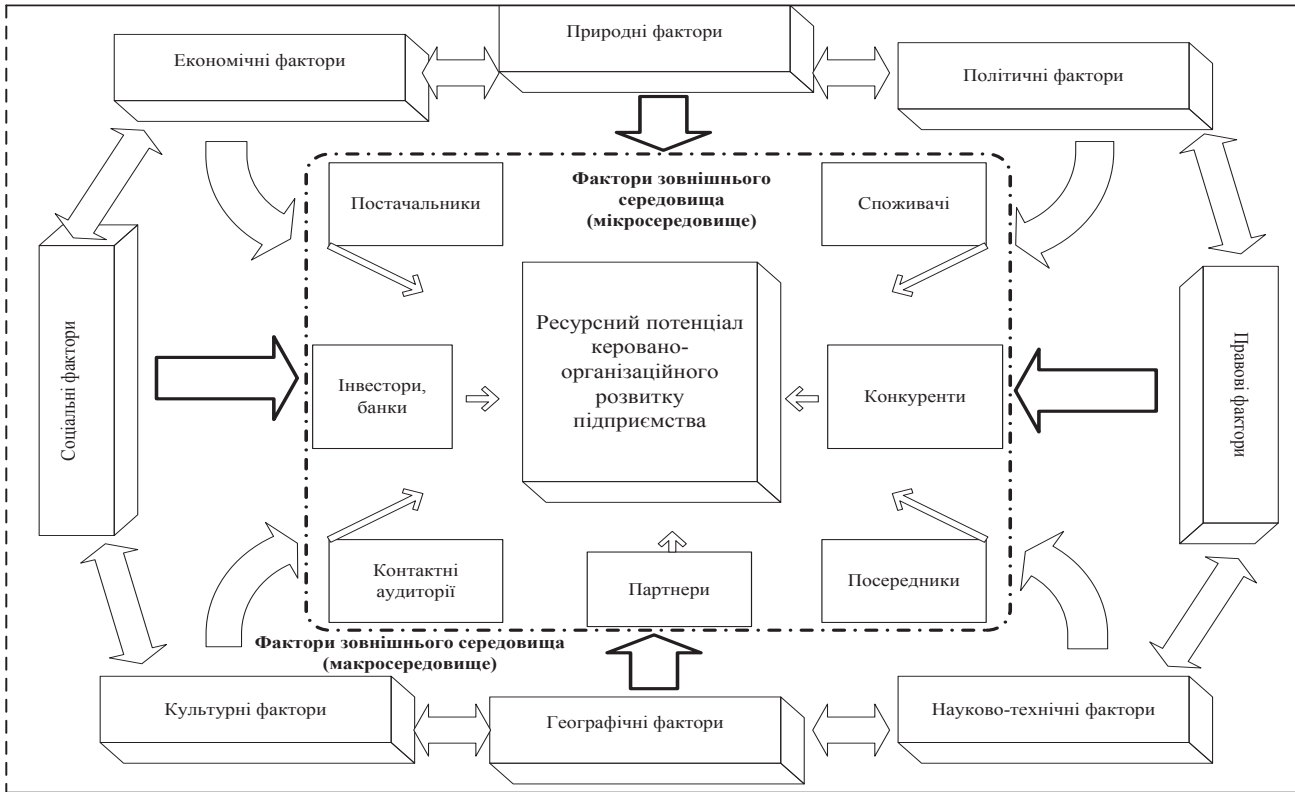

Рис. 1. Зовнішні фактори впливу на ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства

Рис. 2. Властивості системи управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства

ляє суттєвий вплив на діяльність підприємства, а тому і на його ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку.

Отже, підприємству для оптимізації рівня свого ресурсного потенціалу керовано-організаційного розвитку необхідно звернути увагу на екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні) чинники. Тобто керівництву підприємства необхідно досліджувати ситуацію як на внутрішньому (усередині країни та галузі промисловості зокрема), так і на зовнішньому (міжнародному) ринках збуту продукції, слідкувати за фінансовим станом партнерів та конкурентів, економічним станом країни та результатами науково-технічного прогресу.

Системі управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства, як і будь-якій іншій економічній системі, притаманні окремі властивості (рис. 2).

Ресурсний потенціал керовано-організаційного розвитку підприємства є одним із головних вимірників його ринкової вартості, що залежить як від об'єктивних чинників (масштабу цін в економіці країни і ряду макроекономічних показників), так і суб'єктивних чинників (наприклад, управлінської політики підприємства) [2–6; 15].

Тобто управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства – це вплив суб'єкта ринку на об'єкт управління з метою ефективного та оптимального вико-

ристання цього об'єкта для ведення господарської діяльності суб'єкта. На сьогоднішньому етапі керовано-організаційного розвитку підприємства управління ресурсним потенціалом супроводжується численними проблемами (рис. 3).

Під час управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку керівництво підприємства повинне вчасно виявити зовнішні та внутрішні небезпеки і можливості підприємства, внутрішні сильні та слабкі його сторони.

Зростання нестабільності зовнішнього середовища спонукає до прийняття адекватних рішень у процесі управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства і спричинено низкою передумов [6–9]:

- 1) зростанням темпів змін, що істотно перевищують швидкість відповідної реакції підприємства;
- 2) збільшення частоти виникнення несподіваних подій, нетипових для поточного функціонування підприємства;
- 3) нездатністю здійснювати управління шляхом реакції на проблеми, ґрунтуючись на попередньому досвіді.

Управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства спрямоване на встановлення параметрів, що визначають широкий спектр альтернативних дій щодо вирішення протиріч, неузгодженості між цілями підприємства, наявними ресурсами та впливом зовнішнього і

Рис. 3. Проблеми управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства

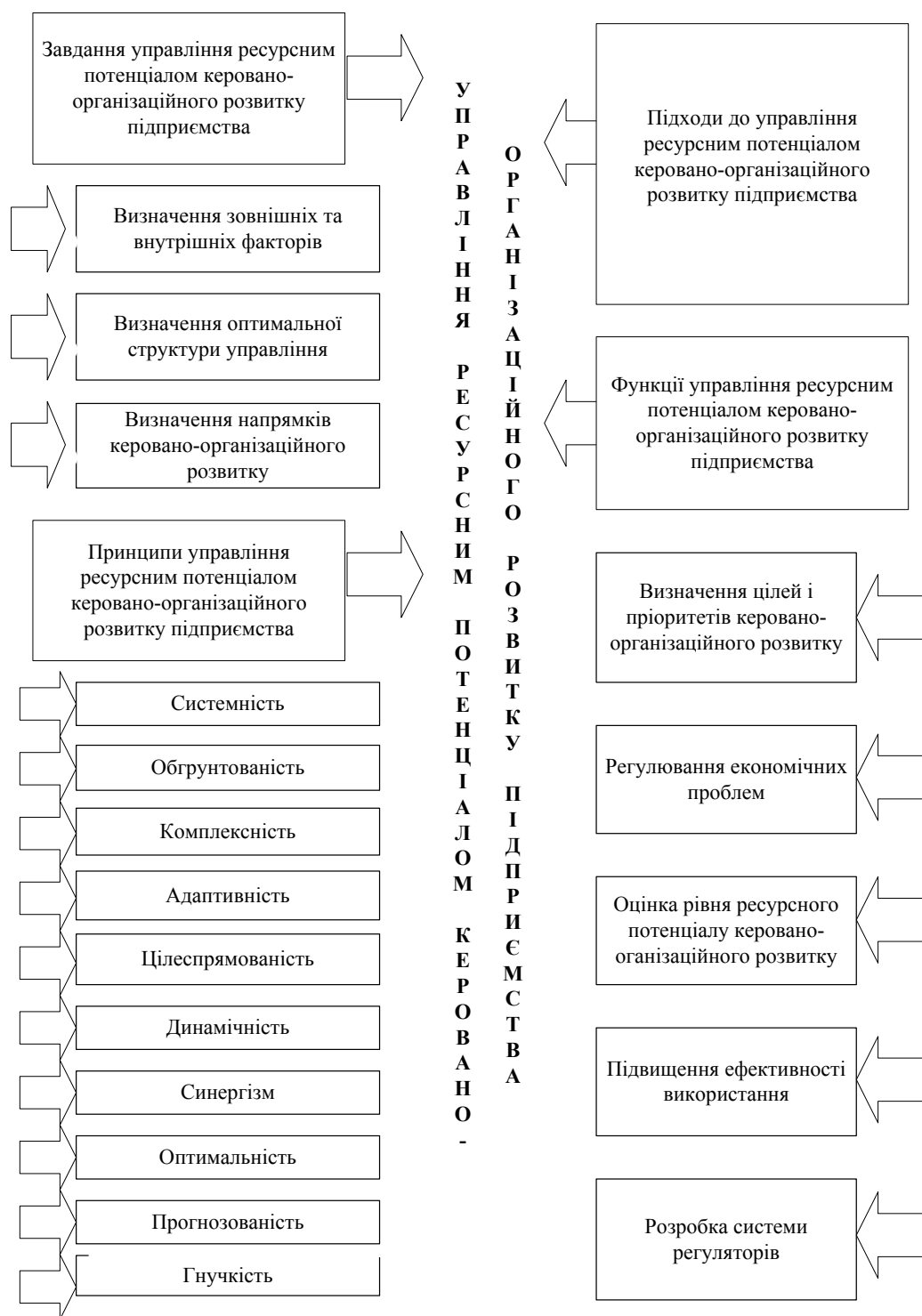

Рис. 4. Методичний інструментарій управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства

внутрішнього середовища. Воно формується в межах загальної системи керовано-організаційного розвитку, але особливістю є акцентування уваги на засобах оцінки, аналізу і контролю, визначення завдань, розроблення та реалізація управлінських рішень, які стосуються основних параметрів розвитку підприємства.

Таким чином, на основі наведеної інформації можна узагальнити систему управління ресурсним потенціалом керовано-

організаційного розвитку підприємства з урахуванням базових підходів до ринкового господарювання.

Методичний інструментарій управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства представлено на рис. 4.

Висновки. Таким чином, ефективність управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку на підприємствах України загалом зумовлена об’єктивною необхідністю

підтримки менеджменту в процесі прийняття управлінських рішень. Слід зауважити, що процес інтенсифікації управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку є складним і тривалим, але він допоможе вирішити низку питань, пов'язаних з оптимізацією управлінських процесів на вітчизняних підприємствах. Шляхом узагальнення та систематизації всіх аспектів управління ресурсним потенціалом керовано-організаційного розвитку підприємства розроблено методичний інструментарій, який дає можливість забезпечити прийняття управлінських рішень, що будуть спрямовані на швидке і правильне орієнтування підприємства в системі.

Література:

- Амосов О.Ю. Оцінка потенціалу конкурентоспроможності як основного аспекту розвитку підприємства / О.Ю. Амосов // Проблеми економіки. – 2011. – № 3. – С. 79–83.
- Ареф'єва О.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства / О.В. Ареф'єва, Т.В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7. – С. 71–76.
- Бабина О.Є. Потенціал як системна економічна категорія / О.Є. Бабина // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 36. – С. 23–26.
- Берсуцкий А.Я. Управление ресурсным потенциалом предприятия : [монография] / А.Я. Берсуцкий ; НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. – Донецк : Юго-Восток, 2010. – 185 с.
- Зміцнення та ефективне використання ресурсного потенціалу с/г підприємств : [монографія] / В.С. Шибанін, І.І. Червен, О.В. Шибаніна, М.І. Кареба ; за ред. чл.-кор. НАН України, проф. В.С. Шибаніна та д.е.н., проф. І.І. Червена. – Миколаїв : МДАУ, 2010. – 189 с.
- Касьянова Н.В. Управление развитием предприятия на основе кумулятивного подхода: концепция, модели та методы : [монография] / Н.В. Касьянова ; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк : СПД Куприянов В.С., 2011. – 374 с.
- Каталько В.С. Ресурсная концепция стратегического управления: генезис основных идей и понятий / В.С. Каталько // Вестник С.-Петерб. ун-та. Серия «Менеджмент». – 2012. – № 4. – С. 20–42.
- Краснокутська Н.С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження : [монографія] / Н.С. Краснокутська. – Х. : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. – 247 с.
- Михайленко В.М. Формування організаційного потенціалу розвитку економічної безпеки підприємств : [монографія] / В.М. Михайленко, С.О. Ареф'єв. – Львів : Укр. акад. друкарства, 2010. – 224 с.
- Мойса М.Я. Ресурсний потенціал підприємств та економічний механізм його раціонального використання / М.Я. Мойса // Економіка АПК. – 2004. – № 2. – С. 38–43.
- Мокроусова Т.О. Фактори підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів / Т.О. Мокроусова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 4. – С. 86–88.
- Мягих І.М. Аналіз та оцінка використання ресурсного потенціалу в системі споживчої кооперації / І.М. Мягих // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1(91). – С. 136–142.
- Підлісецький Г.М. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємств / Г.М. Підлісецький // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 65–66.
- Потенціал регіону: вектори формування та використання : [монографія] / О.О. Шубін, М.В. Азарян, Д.В. Солоха, О.В. Белякова. – Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2011. – 658 с.
- Раєвнева О.В. Управление развитием предприятия: методология, механизмы, модели : [монография] / О.В. Раєвнева. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 496 с.

Безуглая Ю.Е., Слатьяникова А.И. Методический инструментарий управления ресурсным потенциалом управляемо-организационного развития предприятия

Аннотация. В статье усовершенствован методический инструментарий управления ресурсным потенциалом управляемо-организационного развития предприятия. Определены свойства системы управления ресурсным потенциалом управляемо-организационного развития предприятия.

Ключевые слова: методический инструментарий, управление ресурсным потенциалом, управляемо-организационное развитие предприятий, система управления, свойства развития.

Bezuhla Yu.Ye., Slastianyikova A.I. Management of methodological tools of resource potential of managed and organization development of enterprises

Summary. The article improves methodological tools of management of resource potential of managed and organization development of an enterprise. Properties of the system of management of resource potential of managed and organization development of an enterprise are determined.

Keywords: methodical toolkit, management of resource potential, managed and organization development of enterprises, management system, properties of development.